

Риёзус солиҳийн шархи / Ҳаё ва унинг фазилати ҳамда у билан хулқланишга одатланмоққа тарғиб қилиш ҳақида / 63-ҳадис

63 - الحَامِسُ: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «غَزَا نَبِيٌّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ صَلَوَاتُ اللَّهِ وَسَلَامُهُ عَلَيْهِمْ، فَقَالَ لِقَوْمِهِ: لَا يَتَبَعْنِي رَجُلٌ مَلَكٌ بُضْعَ امْرَأَةٍ وَهُوَ يُرِيدُ أَنْ يَبْنِي إِلَيْهَا وَلَمَّا يَبْنِ إِلَيْهَا، وَلَا أَحَدٌ بَنَى بَيْوَتاً لَمْ يَرْفَعْ سُقُوفَهَا، وَلَا أَحَدٌ اشْتَرَى غَنَمًا أَوْ حَلِفَاتٍ وَهُوَ يَسْتَظِرُ أَوْلَادَهَا.

فَغَزَا فَدَنَا مِنَ الْقَرْيَةِ صَلَاةَ الْعَصْرِ أَوْ قَرِيبًا مِنْ ذَلِكَ، فَقَالَ لِلشَّمْسِ: إِنَّكِ مَأْمُورَةٌ وَأَنَا مَأْمُورٌ، اللَّهُمَّ احْسِنْهَا عَلَيْنَا، فَحُبِسَتْ حَتَّى فُتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ، فَجَمِعَ الْغَنَائِمَ، فَجَاءَتْ - يَعْنِي النَّارَ - لِتَأْكُلُهَا فَلَمْ تَطْعَمْهَا، فَقَالَ: إِنَّ فِيْكُمْ عُلُوًّا، فَلْتُبَابِعِنِي مِنْ كُلِّ قِبْلَةِ رَجُلٍ، فَلَرِقَتْ يَدُ رَجُلٍ بِيَدِهِ فَقَالَ: فِيْكُمْ الْعُلُولُ، فَلْتُبَابِعِنِي قِبْلَتِكَ، فَلَرِقَتْ يَدُ رَجُلَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةَ يَدَيْهِ فَقَالَ: فِيْكُمُ الْعُلُولُ، فَجَاءُوا بِرَأْسٍ مِثْلِ رَأْسِ بَعْرَةٍ مِنَ الدَّهَبِ، فَوَضَعَهَا، فَجَاءَتِ النَّارُ فَأَكَتَهَا، فَلَمْ تَحْلَ الْغَنَائِمُ لَأَحَدٍ قَبْلَنَا، ثُمَّ أَحْلَلَ اللَّهُ لَنَا الْغَنَائِمَ، لَمَّا رَأَى ضَعْفَنَا وَعَجْزَنَا فَأَحْلَلَهَا لَنَا» مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ [خ 3124، م 1747].

«الْحَلِفَاتُ» يَقْتَحِي الْحَاءُ الْمُعْجَمَةُ كَسِيرُ الْلَّامِ: جَمْعُ حَلِيفَةٍ، وَهِيَ النَّاقَةُ الْحَامِلُ.

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам дедилар: «Анбиёлардан бири (Уларга Аллоҳнинг салавоту саломлари) ғазотга чиқди. Қавмига: «Бирор аёлни никоҳига олиб, унинг ёнига кирмоқчи бўлган-у, ҳали ёнига кирмаган киши; уйлар қуриб, ҳали шифтини кўтартмаган киши; бир сурув қўй ёки бўғоз туюлар сотиб олиб, уларнинг туфишини кутиб турган киши менга эргашмасин», деди. Сўнг ғазотга чиқди. Шаҳарга аср намози ёки шунга яқин пайт яқинлашди. Қуёшга: «Сен ҳам буюрилгансан, мен ҳам буюрилганиман. Аллоҳим, уни биз учун ушлаб тур», деди. Шунда (қуёш) ушлаб турилди. Ниҳоят, Аллоҳ унга фатҳ берди. У ўлжаларни тўплади. Шу пайт у - яъни олов* - буни егани келди, лекин емади. Шунда у (набий): «Аниқки, орангизда ўлжага хиёнат бор. Ҳар бир қабиладан бир киши менга байъат берсин», деди. Бир кишининг қўли унинг қўлига ёпишиб қолди: «Хиёнат сизларда экан. Қабиланг менга байъат берсин», деди. Шунда икки ёки уч кишининг қўли унинг қўлига ёпишиб қолди: «Хиёнат сизларда экан», деди. Улар сигирнинг бошидек тилла олиб келиб, қўйишиди. Сўнг олов келиб, уни еди. Биздан аввалгилардан бирортасига ўлжалар ҳалол қилинмади. Сўнгра Аллоҳ ўлжаларни бизга ҳалол қилди. Бизнинг заифлигимиз, ожизлигимизни кўргач, уни бизга ҳалол қилди».

Муттафақун алайҳ. [Б, 3124. М, 1747]

Шарҳ: Аввалги пайғамбарларнинг шариатида қўлга киритилган ўлжани олиш ҳалол бўлмаган. Ўлжа бир жойга тўплаб қўйилар, агар унга хиёнат аралашмаган бўлса, осмондан олов келиб, уни ер, акс ҳолда емас экан.

Имом Нававий айтдилар. «Қуёш ушлаб турилиши Пайғамбарларнинг мўъжизалариданdir. Қуёш ушлаб турилиши Ювшаъ ибн Нун алайҳиссаломда содир бўлган деб айтилган. Пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳиссаломда ҳам икки марта қуёш ушланиб қолган. Биринчиси Ҳандақ куни намоздан машғул бўлиб қолишганда Қуёш ботган. Аллоҳ таоло уни ортга қайтарганида асрни ўқиб олишган. Буни имом Таҳовий зикр қилганлар. Унинг ровийлари ишончли. Иккинчиси Исро тонгида Қуёш чиқар пайти карvon етиб келишини кутилган пайтда содир бўлган. Буни Юнус ибн Букайр «Сийрати ибн Исҳок»га битган зиёдасида зикр қилган».

Бу нарсага Куръонда келган зоҳир оят ҳам далолат қиласи.

«У кимсалар: «Албатта Аллоҳ бизларга бирон пайғамбар то бир қурбонлик атаб, уни (осмондан тушган) олов еб (яъни ёндириб) кетмагунча унга иймон келтирмаслигимизни буюрган» дедилар» (Оли имрон сураси, 183-оят).

Ибн Исҳок ҳикоят қилган хабар ҳам далолат қиласи. «Улар тортишиб

қолишганида ораларида олов ҳукм қилас, яъни золимни ер ва мазлумга заар бермас эди. Аллоҳ бу нарсаларнинг барини ушбу умматдан кўтариб ташлади. Ушбу умматга раҳм айлаб, ўлжа ва қурбонликларни ҳалол қилди.

Манба: hadis.islom.uz

